

Česká pediatrická společnost v roce 2009

Pediatr. pro Praxi 2009; 10(1): 56–57

Koncem roku 2008 končilo volební období výboru České pediatrické společnosti (ČPS) a proběhly volby do nového výboru. Na prahu roku 2009 se obvykle bilancuje, co se podařilo v minulých 3 letech, jaké byly úspěchy resp. co se nezdařilo a zbývá k řešení, na kterém by se měl podílet samozřejmě nový výbor. Jsme odbornou společností se skoro 1 700 členy, která sdružuje především pediatriy z lůžkových dětských oddělení a odborných ambulancí, ale i řadu praktických pediatriů. **Úkolem odborných společností** je sledovat nové trendy v oblasti prevence, diagnostiky a léčby, v pediatrii jde ale i o širší problematiku – obecně péči o děti a dorost. Koncepte, že každé dítě má svého pediatra (pure pediatric system), zavedená u nás již dlouho před rokem 1989, byla již tehdy považována za pokrokovou i našimi kolegy ze západních států, kteří nám organizaci preventivní péče o děti a dorost často i záviděli. Na loňském sjezdu naší společnosti v Jihlavě jsme konečně slyšeli ve sdělení představitelky Německé pediatrické akademie, jak složité se pediatrii prosazují vůči rodinným lékařům a jaké nebezpečí hrozí v oblasti péče o dítě v Německu, když se významně omezuje přístup rodičů s dětmi k pediatriům.

Lékařské subjekty v ČR v oblasti péče o dítě

Po roce 1989 se od původní ČPS postupně oddělilo několik subjektů, které jsou aktivní v oblasti péče o děti a dorost. V rámci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLSJEP) vznikly mimo ČPS samostatné následující odborné společnosti (OS): Česká neonatologická společnost, Česká společnost dorostového lékařství, Česká společnost sociální pediatrie. V rámci ČLSJEP byla založena v roce 1990 i Česká pediatricko-chirurgická společnost. V roce 1992 bylo ustanoveno profesní Sdružení praktických pediatriů pro děti a dorost, důležitá profesní organizace (SPLDD), ve které je organizováno vůbec nejvíce pediatriů v ČR. Úkolem tohoto sdružení je zastávat především profesní zájmy praktických pediatriů, z nichž naprostá většina pracuje v primární péči na privátní bázi. Vědecká rada SPLDD byla pak základem založení Odborné společnosti praktických dětských lékařů, která byla registrována v roce 1997 v rámci České lékařské společnosti. Vznik nových subjektů činných v oblasti péče o dítě byl výrazem snahy po specia-

lizaci a přispěl nepochybně k pokroku specializací, příkladem je péče o novorozence a předčasně narozené děti, specializovaná pediatrická centra pro kardiologii a kardiochirurgii, transplantaci ledvin, jater a kostní dřeně diagnostiku a léčbu metabolických vad atd. Na druhé straně tato specializace (až superspecializace) přináší určité nevýhody, příliš úzké profesní zaměření, u společnosti s malým počtem členů obtížnější prosazení skupinových zájmů na úrovni centrální administrativy. Rozdělení základního oboru pediatrie na praktickou a nemocniční pediatrii přineslo především v prvních letech řadu konfliktních situací. Je příjemným konstatováním, že na prahu roku 2009 se názory výborů těchto společností velmi sblíží a převládá konstruktivní přístup s vědomím, že cíle jsou společné – zajistit péči o dítě a dorost v ČR na co nejlepší úrovni. ČPS doufá, že se podaří společně zvládnout i některé nevyřešené problémy, např. v oblasti postgraduálního vzdělání, kde jsou zatím jednoznačně preferováni ti, kteří deklarují hned po promoci zájem o praktickou pediatrii.

Úkoly ČPS v novém volebním období

Jako všude ve vyspělých zemích musí odborná společnost vystupovat jako **garant moderních diagnostických a léčebných postupů**, zaujímat stanoviska k aktuálním problémům v rámci péče o dítě a dorost. Na podkladě vědeckého přístupu přeneseného do praxe by společnost měla usilovat o co nejlepší zabezpečení tělesného i psychického vývoje dětí a dorostu. V rámci ČPS jsou aktivní **pracovní skupiny – pediatrické subspecializace**, které zodpovídají za přípravu doporučených postupů, pořádají odborné konference, zaujímají stanoviska k aktuálním problémům, jsou zodpovědné za curricula postgraduální specializace, pokud je oficiálně uznána. Jejich úkolem je i udržovat a pěstovat kontakty se zahraničními kolegy daných specializací, podílet se na organizování odborných akcí, účastnit se mezinárodních multicentrických výzkumných studií. ČPS pořádá jednou za 2 roky **celostátní pediatrický kongres**, střídáme se se slovenskými kolegy. Oficiálním periodikem společnosti je standardně recenzovaný **časopis Česko-Slovenská pediatrie**, který je společným orgánem obou národních společností, podařilo se zavést i jeho elektronickou verzi pro předplatitele (citace webu). Naši členové

jsou samozřejmě ještě informováni periodicky vydáváním **Bulletinu ČPS**, který přináší aktuální zprávy z výboru ČPS a o odborných akcích u nás i v zahraničí.

Důležitým úkolem je i **oblast postgraduálního vzdělání**, ČPS trvá na tříletém společném pediatrickém kmenu a dalších dvou letech pro lékaře, kteří se chtějí věnovat nemocniční pediatrii. Rozdělení oboru na praktickou a nemocniční pediatrii, které je ve světě zcela neobvyklé, přineslo s sebou i různá curricula, především nyní ono zkrácené na 4 roky pro praktiky. ČPS to vnímá jako pragmatický přístup v situaci, kdy mezi praktickými pediatriy je řada seniorů, které bude nutné v blízké době nahradit, aby se nezhroutil systém primární péče o děti. Není to ovšem řešení optimální, v řadě případů půjde o vzdělání blízké se původní 1. atestací. **Praktičtí pediatri všude na světě musí strávit poměrně dlouhou dobu především na lůžkových odděleních, aby se naučili diagnostikovat a léčit i složitější případy.** V posledních letech je ve vyspělých zemích patrný zřetelný posun ve spektru dětských nemocí od akutních stavů k chronickým, často obtížně léčitelným onemocněním. Zde je spolupráce nemocničního specialisty a poučené praktického lékaře pro děti a dorost nesmírně důležitá pro další vývoj nemoci, kontakty s rodinou, psychosociální zázemí atd. Úkolem pediatrické společnosti spolu s praktickými pediatriy by měla být i snaha o **rozšíření pregraduální výuky v pediatrii na lékařských fakultách.**

Zahraniční kontakty

ČPS udržuje dlouhá léta aktivní kontakty se zahraničními odbornými a vědeckými pediatrickými společnostmi a podílí se na jejich činnosti v Evropě i jinde ve světě, je členem International Pediatric Association, EPA/UNEPSA, má své zastoupení i v EAP/CESP. Kolegové pěstující subspecializace jsou členy výborů specializovaných evropských společností, opakovaně jsme byli pověřeni pořádáním u nás důležitých evropských kongresů, např. celoevropský UNEPSA-kongres Europaedics Prague 2003. Mezinárodní pediatrická společnost (International Pediatric Association) by jistě uvítala, kdyby jeden z příštích světových kongresů mohl být i v Praze, to ovšem v případě našeho zájmu bude úkol spíše pro další volební období výboru ČPS.

Pokus o vytvoření zastřešující organizace pediatriů

Na počátku nového volebního období přichází ČPS s nabídkou vytvořit společný zastřešující orgán všech odborných pediatrických společností i profesního sdružení. Pokus o integraci všech pediatrických společností a pediatrických subspecializací považuje nový výbor za jeden z důležitých úkolů v nejbližší době. Smyslem není vytvořit nový subjekt se samostatnou administrativou, ale vznik sdružení všech odborníků, kteří se zabývají problematikou dětí a dorostu a jejichž jednotný postup v konkrétních situacích bude mít větší váhu než akce jednotlivých společností. Návrh organizační struktury připraví ČPS a dá k diskuzi všem subjektům. Administrativní začlenění je otázkou, možná by bylo možno takovou asociaci začlenit přímo do ČLSJEP, nějaký právní rámec je zřejmě vhodný. Očekávat by se dal i **zájem dalších subjektů**, které se pohybují v oblasti péče o dítě (**onkologie, ORL, oční, neurologie, psychologie, gynekologie atd.**) Tito specialisté jsou spíše vázáni ke svým „dospělým“ specializacím, kde jsou však jasnou minoritou.

Vycházíme z pozitivních zkušeností našich sousedů (ve SRN Deutsche Akademie für Kinder – und Jugendmedizin), samozřejmě i American Academy of Pediatrics zastupující více než 60 000 pediatriů a lékařů v pediatrických subspecializacích.

Nové vědecké poznatky v oblasti péče o děti a dorost ukazují na **důležitou roli prevence**. Dnes je zřejmé, že nejčastější příčiny morbidit a mortalit u dospělých mají velmi často své kořeny

už v dětském věku, typickými příklady jsou např. hypertenze a obezita. Pediatri jsou ti, kteří by měli v rámci prevence pro mladou generaci vytvořit optimální podmínky pro zdravý vývoj. Není třeba zdůrazňovat, že tato problematika má své politické zázemí na všech úrovních od regionů až po zákonodárné orgány. Zde mohou posloužit jako příklad aktivity AAP v oblasti kontaktů se senátem resp. kongresem v USA publikované na www.aaap.org (<http://www.aap.org/advocacy.html>).

Kontakt s médii

Jako všude na světě ve vyspělých zemích důležitou roli hraje kontakt s médii. Tyto aktivity u nás do určité míry dobře praktikují především praktičtí pediatri, jistě ale vítají podporu dalších odborných společností. Obecně je také třeba trvale přesvědčovat rodiče našich pacientů i samotné dorostence, jakým způsobem lze příznivě ovlivnit zdraví mladé generace. Důležitou roli zde mohou sehrát i **webové stránky**, ČPS vede svou na adrese www.cpsjep.cz. V rámci těchto stránek jsou informace tvořené většinou pracovními skupinami, vítaná je i pomoc rodičovských sdružení. Členové ČPS by měli aktivně přispívat k doplňování stránek a zařazovat doporučené postupy resp. stanoviska, zatím jich příliš k dispozici není a je nutné je doplnit. Na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity byla nedávno otevřena webová stránka upozorňující laiky, ale i pediatriy na problematiku **Zevní prostředí a dětské zdraví**. Očekáváme, že se brzy objeví spolupracovníci těchto stránek z řad pediatriů i příbuzných oborů.

Závěr

Zdravotnictví bude čelit v nejbližší době stejným problémům jako jiné rezorty v období restrikcí a omezených zdrojů. Spojme naše síly, aby na to nedoplátila naše mladá generace. Pediatri byli i v minulosti vždy trochu nadšenci pro svůj obor, to by se nemělo vytratit v primární ani sekundární péči, mělo by to ovšem být spojeno s jasně formulovanými a reálnými cíly.

Literatura

1. Jaeger-Roman E. The Existence of Primary Care Paediatricians in Germany in Danger. Česko-Slov. pediatrie 2009.
2. Katz M, Rubino A, Collier J, et al. Demography of Pediatric Primary Care in Europe: Delivery of Care and Training. Pediatrics 2002; 109(5): 788–796.
3. Ehrlich JH, El Gendi AA, Drukker A, et al. Demography of paediatric renal care in Europe: organization and delivery. Nephrol Dial 2005; 20(2): 297–230.
4. Ercan O, Alikasifoglu M, Erginoz E, et al. Demography of adolescent health care delivery and training in Europe. Eur J Pediatr 2008, Jul 2.
5. Webová stránka Zevní prostředí a dětské zdraví: (<http://allum.zsf.jcu.cz>).
6. Webová stránka American Academy of Pediatrics: www.aap.org.
7. Webová stránka – Česko-slovenská pediatrie v elektron. formě: viz www.cpsjep.cz.

prof. MUDr. Jan Janda, CSc.

Dětská klinika FN Motol
V Úvalu 84, 150 04 Praha
jan.janda@lfmotol.cuni.cz
